

Täysistunto

Torstai 25.2.2016 klo 16.00—17.44

2.1. Suullinen kysymys kansainvälisestä harjoitustoiminnasta (Antti Rinne sd)

Suullinen kysymys SKT 14/2016 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Rinne.

Keskustelu

16.01 **Antti Rinne sd:** Arvoisa puhemies! Tällä viikolla oli tasavallan presidentin johtama palaveri, jossa puolueiden puheenjohtajat olivat laajasti paikalla. Tässä palaverissa todettiin, että Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan linjaa ei muuteta harjoitustoimilla, vaan poliittisilla päätöksillä. Puolustusvoimien suorituskyvyn ylläpitäminen ja kehittäminen edellyttää aktiivista harjoitustoimintaa eri kumppanien kanssa. Tällaisia harjoituksia on tänä vuonna hieman alle 90 kappaletta.

Viime viikkojen aikana on käyty vilkasta keskustelua harjoitustoiminnasta. Eilen puheenjohtajat keskustelivat ulko- ja turvallisuuspolitiikasta siis tasavallan presidentin johdolla. Hyvähenkisessä ja vakavassa keskustelussa nousi esille asioita, jotka toteutuessaan luovat edellytyksiä hyvälle yhteistyölle jatkossakin ja vakaalle, yhteisesti jaetulle ulko- ja turvallisuuspolitiikan sisällölle.

Arvoisa pääministeri, kysyn teiltä: miten ja missä aikataulussa hallitus tuon eilisen hyvähenkisen keskustelun synnyttämiä kehittämisajatuksia aikoo viedä eteenpäin?

16.02 **Pääministeri Juha Sipilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitukselle on äärimmäisen tärkeää ensinnäkin se, että tammöinen kansallinen yksituumaisuus koskien ulko- ja turvallisuuspoliittisia kysymyksiä säilyy meidän keskustelun ytimenä. Totta kai me pystymme ja meidän pitää pystyä asiasta keskustelemaan, välillä reippaastikin, mutta se, että siellä on ollut konsensus ja yksituumaisuus taustalla, on arvo, jota tulemme vaalimaan ja haluamme vaalia.

Tässä Mäntyniemen keskustelussa toimme esille sen muutoksen, minkä hallitus näitten harjoitusten arviointikriteeristöihin tulee tuomaan. Sen tuomme hyvin nopeassa aikataulussa paitsi TP-UTVAn käsittelyn pohjaksi, myöskin sitten eduskuntakäsittelyn pohjaksi. Se on totta, että harjoituksia on kymmeniä, jopa lähelle sata voi olla vuodessa, ja siellä voi joku harjoitus nousta, kun harjoituksen sisältö myöhemmin selviää, sellaiseksi, jota kannattaisi vielä tarkemmin käsitellä ennen kuin harjoitus toteutetaan. Tähän asiaan lupaan muutoksen, ja se tulee näkymään myöskin eduskunnan tiedonsaannissa.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat lisäkysymyksen, nousemaan ylös ja painamaan V-painiketta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 14/2016 vp

16.04 **Antti Rinne sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos vastauksesta, pääministeri. Ranskaa viime vuoden marraskuussa kohdanneet, koko maailmaa järkyttäneet terroriteot ovat synnyttäneet uudenlaisen ulko- ja turvallisuuspoliittisen tilanteen Euroopassa. Ranska on pyytänyt apua Euroopan unionin jäsenmailta Lissabonin sopimuksessa merkityn avunantolausekkeen mukaisesti ensimmäistä kertaa unionin historiassa. Suomi on ilmoittanut valmiutensa antaa tällaista apua.

Näin poikkeuksellisessa ja uudessa, ensimmäistä kertaa kohdattavassa tilanteessa on tärkeää, että hallituksella on politiikkansa tukena asiaa tunteva, sen käänteitä hahmottava parlamentti mahdollisimman yksituumaisesti. Tämä edellyttää sitä, että eduskunnalla kokonaisuudessaan on mahdollisuus asiasta keskustella. Arvoisa pääministeri, kuten edustaja Heinäluoma on täällä useampaan otteeseen esille tuonut, kysyn teiltä: aiotteko tuoda Ranskan avunpyyntöön liittyvän asiakokonaisuuden eduskuntaan keskusteltavaksi esimerkiksi pääministerin ilmoituksena tai peräti tiedonantona?

16.05 **Pääministeri Juha Sipilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä asia on valmistelussa, ja Suomi on vastannut myönteisesti Ranskan pyyntöön. Meillä on kolme asiaa, joita viemme eteenpäin. Yksi on koulutustoiminta Irakin Erbilissä, toinen on UNIFIL-toiminnan jatkaminen Libanonissa, ehkä sen laajentaminen, ja kolmas on sitten jo toteutunut, eli Puolustusvoimat on antanut lentotunteja kuljetuskalustolle.

Kriisinhallintaan osallistumista valmistellaan parasta aikaa, ja se tulee vaatimaan sotilaallisen kriisinhallintalain mukaisesti selontekomenettelyn käsittelyn, ja tämä antaa sopivan tilaisuuden käydä laajempi keskustelu tästä aiheesta. Uskon, että tämä on myöskin paras tapa eduskunnalle.

16.06 **Ulkoasiainministeri Timo Soini** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämä on tärkeä asia, ja asia on valmistelussa, eli johdonmukaisesti Suomi on korostanut avunantolausekkeen poliittista ja periaatteellista merkitystä. Se on myös solidaarisuuskysymys Euroopan valtioiden välillä. On hyvin perusteltua, että kun tämä nyt ensimmäistä kertaa aktivoituu, niin nämä asiat perusteellisesti selvitetään. Tässä tilanteessa on järkevää tuoda selonteko. Sen jälkeen meillä on erittäin hyvä mahdollisuus laajasti keskustella näistä asioista. Tämä on äärimmäisen tärkeä, ja samalla tämä on myös vastaus Ranskan avunpyyntöön, mutta meille on myös Yhdysvallat esittänyt avunpyyntönsä. Näihin kaikkiin pyyntöihin voidaan vastata sitten samalla kertaa.

16.07 **Erkki Tuomioja sd** (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Tämä viime viikkojen keskustelu on osoittanut sen, että kansainvälinen harjoitustoiminta on tarpeen, ja on erityisen hyvä, että se on lisääntynyt Ruotsin kanssa, ja sitähan kaikki tukevat, ja se on hyvin tärkeä linjaus. Mutta on myöskin ilmennyt, että tällainen tietynlainen poliittinen harkinta ja arviointi on pettänyt, en sano lopputuloksen suhteen vaan ihan menetelmien suhteen. On hyvä, että nyt tasavallan presidentti ja hallitus ovat näitä menettelytapoja ja käsittelyjärjestystä uusimassa, ja sille tulee varmasti meiltä täysi tuki. Samaten on hyvä, että me saimme mahdollisuuden keskustella ja käydä läpi näitä laaja-alaisia turvallisuushaasteita ja Suomen osallistumista kriisinhallintaan, kun EU:ssakin on valmisteilla uusi globaali strategia. Mutta olisi tärkeää, että tässä yhteydessä ei katsota vain sotilaallista osallistumista vaan myöskin niitä muita välineitä, siviilikriisinhallintaa ja kehitysyhteistyötä, joidenka

Pöytäkirjan asiakohta PTK 14/2016 vp

yhteensovittamisen ja yhteiskäytön pitäisi olla juuri Suomen kaltaisen maan erityinen vahvuus ja panos kansainväliseen yhteistyöhön.

16.08 Ulkoasiainministeri Timo Soini (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kokonaisturvallisuus on tärkeää. Siihen liittyy myös kriisinhallinta, kansainvälinen harjoitustoiminta, kehitysyhteistyö, monenkeskinen yhteistyö EU:ssa, YK:ssa, kansainvälisissä järjestöissä ja kansalaistoiminnassa. Mutta kun puhuitte tästä harjoitustoiminnasta, niin on syytä erottaa nämä sotilaalliset harjoitukset ja sitten tämä niin sanottu CMX, joka on paljon ollut esillä. Viime vuonna 3.3. hallitus tiedotti tästä CMX:stä ulkoministeriön kautta, ja silloin tässä kumppanimaina olivat mukana Suomi, Ruotsi, Australia, Japani ja Ukraina. (Eduskunnasta: Ohhoh!) Nyt kun on puhuttu paljon Ukrainan kriisin alusta, niin viime hallituksen aikana on harjoiteltu Ukrainan kanssa CMX-operaatioissa.

16.09 Pertti Salolainen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä sotilaallisessa harjoitustoiminnassa sotkeutuu ikävällä tavalla kaksi asiaa: toisaalta tästä asiasta tiedottaminen ja toisaalta itse substanssi, joka liittyy näihin harjoituksiin. Se, että tämä tiedottaminen täydellisesti epäonnistui, aiheutti aika paljon sitä kohua, joka sitten siitä seurasi. Nyt olen pannut tyydytyksellä merkille — kun olen tästä asiasta monta kertaa huomauttanut — että hallituksen piiristä on nyt tullut selvä ilmoitus siitä, että tähän tiedotuskäytäntöön tulee selvä uusi sabluuna ja uusi systeemi. Tämä on täysin välttämätöntä. Ei voi olla niin, että ulkoasiainvaliokunta ja puolustusvaliokunta saavat tietää näistä asioista lehdistä. Se on hyvin tärkeätä, että tähän tulee nyt muutos, uusi systeemi ja sabluuna.

Sitten toisena asiana ehkä se vielä, että mitä tulee tähän Euroopan unionin yhteiseen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan, siinä saattaa tapahtua aika isoja asioita ensi kesänä, jos brexit tapahtuu. Siinä yhteydessä täytyy miettiä vielä uudelleen, mikä tämän sisältö on.

16.10 Ulkoasiainministeri Timo Soini (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämä on aivan totta, mitä valiokunnan varapuheenjohtaja Salolainen sanoi. Tiedän omasta kokemuksestani oltuani UaV:n puheenjohtajana neljä vuotta, että näissä prosesseissa on aina ollut parantamisen varaa, ja niin on nytkin. Nythän tietysti tämän prosessin yhteydessä olen käynyt kaksi kertaa jo ulkoasiainvaliokunnassa kuultavana, mutta se on hyvä täällä suuressa salissa käydä läpi, että tätä juoksua parannetaan, koska se on meidän kaikkien etu. Tämä tilanne, että meidän linjastamme olisi jotain epäselvyyttä, on huono tilanne isänmaan kannalta, ja sellaista ei pidä olla. Uskon kyllä, että aika moni meistä on ollut selvillä, mutta moni ei ole, ja sen takia meidän täytyy tässä parantaa.

Varapuheenjohtaja Salolainen puhui tästä brexitistä. Sillä on myös erittäin merkittävät ulko- ja turvallisuuspoliittiset seuraukset, jos se toteutuu, ja ne täytyy ottaa vakavasti. Britannia on suorituskyvyltään, diplomaattikyvyltään ja ulko- ja turvallisuuspoliittiselta osallistumiseltaan erinomaisen iso sotilaallinen valta. Vaikka sen päälinja on Nato, niin se on kuitenkin eurooppalaisessa kontekstissa myös hyvin tärkeä.

16.11 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viime vuosina on tuotu esille Suomen ulkopoliitiikkaan liittyen uusi termi, ja se on tämä "aktiivinen vakauspolitiikka". Suomi ja Ruotsi yhdessä Itämeren alueella voivat muodostaa vakauttavan tekijän, ja luottamus näiden kahden maan politiikan jatkuvuuteen on tässä tärkeä tekijä. Tämän sotaharjoituskeskustelun yhteydessä on puhuttu myös sotilaallisesta liittoutumatto-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 14/2016 vp

muudesta. Meidän linjaanhan on kuulunut uskottava oma puolustus, kumppanuusyhteistyö ja myös pysyminen sotilasliittojen ulkopuolella. Arvoisa pääministeri, voivatko kansalaiset luottaa siihen, että teidän johtamanne hallitus pitää kiinni siitä, että Suomi pysyy sotilasliittojen ulkopuolella ja noudattaa tätä aktiivista vakauseräpolitiikkaa kokonaisuudessaan?

16.12 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tähän on helppo vastata. Kun lukee hallitusohjelman, niin hallitusohjelmassa pysytään myöskin tässä asiassa. Sen voin teille vakuuttaa, arvoisa edustaja.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja ulkoministeri haluaa lisätä.

16.12 Ulkoasiainministeri Timo Soini (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! — Edustaja Heinäluomalle minulla on ilo todeta, että olen tänään aamulla keskustellut Ruotsin parlamentin puhemiehen Urban Ahlinin kanssa — sosialidemokraatti — näistä asioista ja tulimme yhteisymmärrykseen nimenomaan siitä asiasta, että tämä Suomi—Ruotsi-yhteistyö on molempia hyödyttävää, se on poliittisesti tasapainottavaa, se tapahtuu sotilasliittoihin kuulumattomien maiden kesken. Tämä on juuri sitä linjaa, mitä meidän pitääkin tehdä, ja uskon, että tällä on valtavan suuri tuki Suomessa ja myös Ruotsissa. Tässä valtuuskunnassa oli myös parlamentaarikkoja kaikista Ruotsin eduskuntapuolueista, ja he vahvistivat tämän saman asian.

16.13 Pekka Haavisto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvin tärkeää, että valtiojohtolla on näistä sotilaallisista harjoituksista yksi viesti — tämä ei ollut lähtötilanne, nyt viestiä on selvästi selkeytetty, ja se on hyvä asia — ja myöskin että eduskunta saa ajantasaisesti näistä tiedot. Mutta kysymykseni olisi liittynyt tähän pohjoismaiseen yhteistyöhön ja sen rajoihin. Meillä tosiaan on ollut Urban Ahlin täällä tänäänkin vieraana delegaationsa kanssa, ja ulko-, puolustus- ja turvallisuuspolitiikka on ollut keskustelussa. Olisin pääministeriltä halunnut kysyä hallituksen visiota tästä pohjoismaisesta yhteistyöstä nimenomaan näillä sektoreilla. Nyt puhutaan paljon turvallisuus- ja puolustuspolitiikan yhteistyöstä. Miten hallitus näkee tiivistyvän yhteistyön Ruotsin kanssa ulkopoliittikan saralla? Mitä vielä voidaan tehdä enemmän kuin mitä tänä päivänä näissä kysymyksissä Ruotsin kanssa tehdään? Ja onko siinä joitakin rajoja, joiden yli ei voida Ruotsin kanssa yhteistyössä mennä? Miten pääministeri näkee?

16.14 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Erityisesti Ruotsin kanssa meillä on ihan jatkuva keskusteluyhteys paitsi puolustusyhteistyön syventämisestä myös muista ulko- ja turvallisuuspoliittisista kysymyksistä. Esimerkiksi Ruotsin turvaneuvoston jäsenyyshakemusta ja sitä pyrkimystä tuemme. Myöskin olemme löytäneet toisemme hyvin, kun puhutaan kriisinhallintakysymyksistä ja kun puhutaan maahanmuuton juurisyiden kysymyksistä. Näistä me käymme jatkuvaa keskustelua paitsi Ruotsin kanssa myöskin muiden Pohjoismaiden kanssa. Esimerkiksi näissä rajakysymyksissä, jotka eivät varsinaisesti tähän liity, meidän täytyy varautua myöskin tilanteisiin, joissa — jos Euroopan unioni jos ei pysty ratkomaan näitä asioita — ratkaistaan, miten me pystymme Pohjoismaiden kesken takaamaan tämän vapaan liikkuvuuden Pohjoismaiden sisällä. (Pu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 14/2016 vp

hemies koputtaa) Mutta erityisesti puolustusyhteistyön syventäminen Ruotsin kanssa on tarkoituksemme.

16.15 Seppo Kääriäinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen ilmoitus, että se parantaa informointia eduskunnan suuntaan, on tietysti erittäin myönteinen asia, ja se mahdollistaa myös entistä paremmin konsensuksen hakemisen näissä tärkeissä, joskus myös vaikeissa asioissa. Miellyttävää oli kuulla myös pääministerin vakuutus siitä, etteivät harjoitukset — taikka mikään muukaan — ole muuttamassa Suomen ulkopoliittista linjaa, tätä aktiivisen vakauspolitiikan linjaa, niin kuin sitä viime aikoina on kutsuttu.

Nyt tämä harjoitusrykelmä, joka nyt tässä keväällä suuntautuu Suomeen, tapahtuu suomalaisten kanssa: Rissalan ilmavoimat, Arrow — maavoimat täällä Etelä-Suomessa — ja sitten Baltops Suomenlahdella. Tämä on tietysti aika merkittävää, aika historiallistakin, ja myönteistä meidän harjoitustoimintamme kannalta. Minun kysymykseni kuuluu — täällä ei ole puolustusministeri Niinistö paikalla, mutta ulkoministeri osaa varmaan vastata: kun vertaillaan Ruotsia tässä katsannossa Suomeen tai päinvastoin, näettekö te tässä mitään eroa näitten kahden naapurin välillä?

16.17 Ulkoasiainministeri Timo Soini (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Suomi ja Ruotsi ovat molemmat useissa yhteisharjoituksissa mukana, kuten tuossa viime vuoden CMX-harjoituksessa olimme yhdessä Nato-maiden kanssa, mutta Suomen lähtökohdista kumppanina — emme 5 turva-artiklan mukana emmekä muutenkaan. Me olemme Ruotsin kanssa monissa yhteisharjoituksissa. Tässä lähiaikoina on Norjassa harjoitus. Osallistumme yhdessä myöskin siihen, ja tätä tehdään jatkuvalla tavalla.

Sitten ylipäätään transatlanttisesta suhteesta. Sitähän meidän molempien pitää hoitaa erikseen ja myös yhdessä. Ei siitä ole kovin kauaa, kun presidentti Obama vieraili Tukholmassa ja siellä olivat kaikki presidentit. Tämä on hyvin laaja-alaista yhteistyötä ulko- ja turvallisuuspolitiikassa. Myös terrorismin ehkäisyssä, kyberrikollisuudessa ja hybridisodassa tätä todella (Puhemies koputtaa) tarvitaan maitten välillä ja etenkin Suomen ja Ruotsin välillä.

16.18 Annika Lapintie vas (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ihan hyvä, että nämä harjoitukset Yhdysvaltojen kanssa, tai kaikki nämä yhteensä, ovat tulleet julkisuuteen ja niistä keskustellaan, mutta kyllä minä pitäisin vielä tärkeämpänä sitä, mitä oikeasti tehdään, kuin sitä, kuinka siitä tiedotetaan. Totta kai se on huolestuttavaa, jos hallituksen piirissä katsottiin, että tämä ei ole mitään erityistä, edes tällaisessa tiukassa, jännittyneessä, diplomaattisessa tilanteessa, että hallituksen mielestä on aivan normaalia, että yhdysvaltalaiset joukot tulevat Suomeen harjoittelemaan. Se minua huolestuttaa, ja laajemminkin: Onko niin, että hallitus on nyt antanut ulkopoliittikan diplomatian mennä täysin Puolustusvoimien ehdoilla puolustusministeri etunenässä? Missä on meidän perinteinen ulkomaan diplomatia, rauhan rakentaminen, (Puhemies koputtaa) rauhanvälitys? Onko se jäänyt täysin varjoon?

16.19 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on hyvä kysymys. Me tarvitsemme Puolustusvoimien harjoitustoimintaa enemmän, koska meillä on vähemmän näitä kriisinhallintaoperaatioita. Tämä on yksi syy siihen, että tiivistämme harjoittelua. Näitä harjoituksia on kahdentyyppisiä. Toiset ovat, niin kuin ulkomi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 14/2016 vp

nisteri tuossa totesi, tällaisia karttahojoitustyyppisiä, joissa on ulko- ja turvallisuuspoliittinen ulottuvuus. Meillä on tietty rooli näissä karttahojoituksissa. Mutta sitten kun tehdään kaluston kanssa, niin siinä, mikä näkyy kansalle ja saa paljon julkisuutta, on puhtaasti puolustuskäyvyn ylläpitämisen tarkoitus. Näitä hojoituksia on kymmeniä vuodessa, niitä tehdään eri kumppaneiden välillä, eri maiden välillä, ja se lähtee puhtaasti Suomen puolustuskäyvyn näkökulmasta aina, ja siinä hojoitellaan sotataitoja ja Suomen puolustusvoimien omasta näkökulmasta. Mutta kaikilla asioilla on aina myöskin ulko- ja turvallisuuspoliittisia näkökulmia, ja sen takia tätä kriteeristöä (Puhemies koputtaa) ollaan tekemässä, että pystytään myöskin näihin kysymyksiin vastaamaan.

16.20 Carl Haglund r (vastauspuheenvuoro): Herr talman! Herra puhemies! Oikein hyvää keskustelua tänään, ja jostain syystä meillä on tässä maassa syntynyt semmoinen tapa, että puhutaan enemmän prosesseista kuin asiasta. Siinä mielessä edustaja Lapintien puheenvuoro oli hyvä. Voi olla kahta mieltä siitä, onko tämä hojoittelu hyvää vai ei. Sen sijaan meillä on sekä Islannin hojoituksen osalta että Ämarin hojoituksen osalta ja nyt tässä keskustelussa puhuttu prosesseista: kuka on kutsunut ja kuka ei ja kuka on saanut tietää ja missäkin. Jotenkin ei kyetä keskustelemaan siitä itse asiasta, ja sen takia on hyvin tärkeää, että hallitus tosiaan parantaa näitä käytäntöjä, jotta voidaan sitten tarvittaessa, jos keskustelua halutaan käydä, käydä sitten siitä asiasta. Mitä tulee tähän hojoitustoimintaan, niin itse koen, että se on hyvin tärkeää ja se kehittää meidän puolustuskäyämme, mutta niin tekee myös tämä kriisinhallintatyö. Olisin, herra pääministeri, kysynyt teiltä, kun totesitte tässä, että Ranskan avunpyynnön suhteen teidän tarkoituksenne on nyt lisätä läsnäoloa kriisinhallintakentällä, ja samalla totesitte taas äsken, että vähemmän resursseja kriisinhallintaan: miten tämä yhtälö oikein menee, (Puhemies koputtaa) ja mistä ne rahat tulevat siihen Ranskan auttamiseen? (Puhemies koputtaa) En sitä oikein... [Puhemies keskeytti puheenvuoron puheajan ylityttyä.]

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja josko pääministeri vastaisi nyt.

16.21 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kriisinhallintaoperaatioita on ollut nyt vähemmän, ja se on tarkoittanut sitä, että hojoittelun tarve on lisääntynyt. Tämä oli äsken viestini. Nämä hojoitukset ovat aina herättäneet julkista keskustelua. Se ei ole tämän hallituksen asia vaan — entinen puolustusministeri hyvin muistaa — näistä keskusteltiin myöskin viime kaudella, ja tästä oppineena me haluamme nyt parantaa tätä prosessia, mikä tässä vuosien varrella on ollut. Osana tätä Ranskan avunpyyntöä meillä on tarkoitus lisätä Libanonin operaation suuruutta. Tästä ei lopullisia päätöksiä vielä ole tehty, ja ulkoministeri mainitsi Erbilin koulutusoperaation Irakissa. Nämä menevät normaaleilla budjettivaroilla, ja niihin löydetään sitten tarvittavat rahat. Kovin suurista summista näissä (Puhemies koputtaa) kahdessa operaatiossa ei nyt tällä kertaa puhuta.

16.22 Sampo Terho ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen kansan kaltaiselle maalle vastuullinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka on tietenkin elintärkeää erityisesti nyt, kun kansainvälinen tilanne on yhä rauhattomampi. Meillä on varmasti täällä salissa yhteisymmärrys, ettei tämän kaltaisilla asioilla tehdä puoluepolitiikkaa, eikä tietenkään kukaan halua vaikeuttaa tai estää sellaisia hojoituksia, jotka katsotaan Suomen kansallisen edun mukaisiksi. Siinä suhteessa tällaiset kohut ovat harmillisia, että ne voivat aiheuttaa

Pöytäkirjan asiakohta PTK 14/2016 vp

vaikeuksia näiden harjoitusten tulevaisuudelle. Mutta onko tämä nyt käynnissä ollut tai viime viikolla käyty kohu ollut tarpeellinen ja perusteltu? Kysyisin asianomaiselta ministeriltä, mistä tässä oikeastaan on mielestänne keskusteltu, aivan samoin kuin täällä salissa pohditaan. Mikä on siis muuttunut, mikä on vaihtunut Suomen linjassa tai toimintatavassa? Mikä on muuttunut harjoitusten suhteen edellisistä vaalikausista tai edellisen hallituksen ajasta?

16.23 Ulkoasiainministeri Timo Soini (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Täytyy todeta selvästi, että nämä kaikki harjoitukset perustuvat Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittisiin linjauksiin ja harjoituksilla ei muuteta näitä linjauksia. Sitten Suomi osallistuu Naton kumppanimaana omista lähtökohdistaan. Nämä asiat tuodaan tietysti kansalaiskeskusteluun, koska on hyvin tärkeää: Suomella ei voi olla kuin yksi ulko- ja turvallisuuspolitiikka, siis Suomen linja, ja se hän tietysti muodostetaan yhdessä eduskunnassa, ja hallitus toteuttaa sitä ohjelmansa mukaisesti, eli meillä täytyy olla tässä konsensus. Tiedän tämän hyvin. Toimiessani ulkoasiainvaliokunnan puheenjohtajana, kun olin opposition edustaja silloin, kaikki toiminta tähtäsi siihen, että pystytään muodostamaan konsensus, tehdään yksimielisiä päätöksiä, tehdään yksimielisiä mietintöjä (Puhemies koputtaa) ja sitä kautta kanavoidaan tämä kansan suuri kannatus tähän meidän nykyiseen ulkopoliittiseen linjaan, (Puhemies koputtaa) jonka uskon kaikkien täällä jakavan.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: No niin, myönnän vielä kysymykset edustaja Östmanille ja Mustajärvelle, ja sen jälkeen, mikäli ensimmäinen kysyjä haluaa, hän saa vielä puheenvuoron.

16.25 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oikea tiedottaminen oikeaan aikaan on aina avainasemassa silloin, kun on kyse vakavista asioista. Julkisuudessa hallituksen kärkiministerit ovat kuitenkin antaneet erilaisia lausuntoja liittyen näihin sotaharjoituksiin, mitä tulee Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan. Koska hallituksen viestit ovat olleet tulkinnanvaraisia, oli hyvä, että tasavallan presidentti oli julkisuudessa selventämässä hallituksen suunnalta tullutta sekamelskaa. Kuultuani presidentin selvennyksen tunnistin sen, mitä olin itse ajatellut tilanteesta: harjoituksiin ei sisälly niin paljon dramatiikkaa kuin julkisuudessa esillä olleista lausunnoista olisi voinut päätellä. Kysynkin: miten on mahdollista, että hallituksen johtavat ministerit antavat erisuuntaisia lausuntoja ja vastauksia näissä tärkeissä asioissa, ja olisiko hallituksen syytä tarkentaa viestintästrategiaansa?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Kuka hallituksen puolelta vastaa? — Kumpi vaan. No, valitaan pääministeri nyt sitten ensimmäisenä.

16.26 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En aivan nyt allekirjoita sitä, että tämä olisi hallituksen sekavaa viestintää, mistä on kysymys. Kyllä tässä on nyt keskustelussa myöskin sotkeutunut erityisesti kaksi asiaa, jotka olen tässä jo moneen kertaan selittänyt: toinen on harjoitustoiminta, jolla on ulko- ja turvallisuuspoliittisia tavoitteita ja lähtökohtia, ja toinen osa ovat ne harjoitukset, jotka lähtevät puolustuskyvyn ylläpitämisestä. Nämä harjoitukset, jotka ovat näyttäviä ja näkyvät ja joissa kalustoa ja rautaa on ilmassa ja maalla harjoituksista riippuen, herättävät aina keskustelua — ovat herät-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 14/2016 vp

täneet tällä vaalikaudella, ovat herättäneet myöskin viime kaudella. Mutta se on selvää, että hallituksen ulko- ja turvallisuuspoliittisessa linjassa ei ole tapahtunut mitään muutoksia, se on ollut selkeä koko ajan, ja sitä vasten me arvioimme sekä harjoitustoimintaa että sitten näitä (Puhemies koputtaa) ulko- ja turvallisuuspoliittisella ulottuvuudella olevia karttahoitoja.

16.27 Markus Mustajärvi vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vieläkin on epäselvää, missä vaiheessa Oregonin laivuevierailun valmistelussa tehtiin ulkopoliittinen harkinta, ja jos ei tehty, niin tilanne on aika lailla huolestuttava. Siinä mielessä se, että tasavallan presidentti antoi kuitenkin hallitukselle muistutuksen, osoittaa, että tämä keskustelu ei ole ollut turha. Mutta mitä tulee tähän Lissabonin sopimukseen ja avunantolausekkeeseen, niin onhan nyt varmasti niin, että kun kansallista lainsäädäntöä muokataan, niin muistetaan, että kyse on aina kahdenvälisestä prosessista ja että Suomelle jää aina oma harkinta sen suhteen, mikä on avunannon muoto ja sisältö, ettei käy niin, että esimerkiksi Euroopan unionin muiden maiden paineesta johtuen Suomi luopuisi kansallisesta harkinnastaan, kun niin moni puolue on nyt sitten luopunut siitä EU-kriittisyydestään? (Naurua)

16.28 Ulkoasiainministeri Timo Soini (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Jottei unohdu, niin teidän nyt edustamanne puolue on osallistunut myös hallitustoimintaan silloin, kun tämmöisiä CMX-harjoituksia on ollut. (Paavo Arhinmäki: Ei olla!) — 2012, edustaja Arhinmäki, 2012. — Tosin edustaja Mustajärvi ei silloin mahtunut teidän ryhmään, nyt mahtuu, ja hyvä niin. (Naurua)

Arvoisa puhemies! Mutta tämä kysymys, minkä te avunantolausekkeesta teitte, on oikea, ja se on otettava vakavasti, koska se aktivoitiin ensimmäistä kertaa käytännössä näiden Pariisin terrori-iskujen jälkeen. Mitä tapahtui? Puolustusministerit ilmaisivat poliittisen tahtonsa, sen jälkeen Ranskan suurlähettiläät kaikissa pääkaupungeissa menivät ulko-ministeriöön jokaisessa maassa ja alkoivat yhdessä selvittää, mikä se avunantarve olisi, ja sitten neuvotteluteitse ranskalaisten kanssa käydään läpi sitä, miten me voimme auttaa, ja sitten yhdessä koordinoidaan tämä päätös. (Puhemies koputtaa) Tämä on aivan oikea asia, ja näin pitikin tehdä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja vielä pääministeri.

16.29 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vielä edustaja Mustajärven kysymykseen: Tämä on kahdenvälinen prosessi, eli kun tämmöinen avunantopyyntö laukaistaan, niin se on selvää, että se on kahdenvälinen prosessi. Niin oli tässäkin tapauksessa, ja kaikki, joille avunpyyntö osoitettiin, ovat suhtautuneet siihen positiivisesti. Tämä on erittäin tärkeää, että tästä käydään nyt perusteellinen keskustelu, kun tämä ensimmäisen kerran aktivoitiin. Suomi on pitänyt koko ajan tärkeänä tätä sekä poliittisesti että turvallisuuspoliittisesti, ja nyt kun se on ensimmäistä kertaa laukaistu, niin nyt on hyvä käydä keskustelu sitten, miten muut maat toimivat ja mitä se vaikutti täällä meillä Suomessa.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Tuomioja nousi niin vaativalla tavalla ylös äsken, että minun on pakko myöntää hänelle puheenvuoro.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 14/2016 vp

16.30 **Erkki Tuomioja sd** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, herra puhemies! — Kun ministeri Soini on pariinkin otteeseen viitannut näihin CMX-harjoituksiin, niin 2015, vuosi sitten, tiedotuksessa todettiin, että "harjoituksessa läpikäydään tilanne, jossa kahden etäällä Naton alueesta sijaitsevan kuvitteellisen valtion välille kehittyy kriisi, jolla on vaikutuksia humanitaariseen tilanteeseen sekä merelliseen turvallisuuteen". Nyt haluaisin vain kysyä: onko niin, että myös vastaisuudessa CMX:ään osallistumisessa ei ole mistään artikla 5:stä kysymys tai siitä, että Naton kanssa tehtyä isäntämaa-, yhteisymmärrysasiakirjaa sovellettaisiin tällaisessa harjoituksessa?

16.31 **Ulkoasiainministeri Timo Soini** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Näitä harjoituksia on ollut vuosina 2005, 2008, 2010, 2011, 2012 ja nyt mainitsemananne vuonna 2015 — voi olla, että on tulevaisuudessakin. Niissä on todennäköisesti erilaisia viitoituksia, skenaarioita. Tämä on kyllä hyvin mielenkiintoista. Kannatan sitä kovasti, että kaikki nämä asetelmat käydään läpi ja selvitetään, mitä kaikkea on harjoiteltu ja mihinkin aikaan, mutta pääasia on, että on harjoiteltu. Mutta totta kai Suomi osallistuu aina harjoituksiin ainoastaan kumppanimaana, se on meidän linjamme, ainoastaan kumppanimaana. Me emme ole artikla 5:n ja turvatakuiden piirissä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lupasin edustaja Rinteelle puheenvuoron, mutta... Taidan pitää lupaukseni. (Naurua)

16.32 **Antti Rinne sd** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! — Arvostan kovasti tätä rakentavaa ja hyvähenkistä keskustelua Mäntyniemestä tänne eduskuntasaliin siirtyneenä. Erityisen mieluisaa tässä keskustelussa oli se, että pääministeri totesi koko hallituksen puolesta, että sotilaspoliittinen liittoutumattomuus on hallituksen linja. Se on erittäin tärkeä viesti tästä keskustelusta. Haluan myöskin todeta sen, että minun mielestäni tässä keskustelussa on tärkeä ulottuvuus myöskin se — mikä on käynyt selväksi tässä parin viikon keskustelussa ulko- ja turvallisuuspolitiikasta — että täällä, tässä salissa, eduskunnan toimesta tehdään ulko- ja turvallisuuspoliittiset linjanmuutokset, ei missään sotilaitten virkatyöpöydällä, täällä nimenomaan eikä minkään harjoituksen yhteydessä.

Haluan kiittää, arvoisa pääministeri, tästä hyvästä keskustelusta täällä kyselytunnilla, ja samalla kysyn sitten vielä tarkentavan kysymyksen: milloinka aiotte tuoda tämän selonteon eduskunnan käsittelyyn?

16.33 **Pääministeri Juha Sipilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitoksia kiitoksista. Tarkennan sen verran, että Suomi on sotilasliittoon kuulumaton maa ja näin olemme sen kirjanneet myöskin hallitusohjelmaan. Milloin tämä selonteko tuodaan eduskuntaan? Sitten kun se on valmis. Siinä on vielä päätöksiä tekemättä. Kun kaikki tarvittavat päätökset on tehty ja selonteko on valmis, se tulee eduskuntaan. Sillä ei vielä ole aikataulua, jonka voisin tässä luvata, mutta se tulee nopealla aikataululla.

Kysymyksen käsittely päättyi.